

ES SAIG

ALGAIDA - NÚM. 171 - MARÇ DE 1995 - PREU: 150 Pts.

EDITORIAL

PER UNA CAMPANYA ELECTORAL CIVILITZADA

Hem estat fullejant els editorials d'un bon grapat de revistes que, com ES SAIG, s'editen a la Part Forana i ens ha cridat l'atenció el fet que molts d'ells parlen ja de les pròximes eleccions, tot i que encara falten uns mesos per celebrar-se. També coincideixen en centrar el seu comentari en els comicis municipals més que en els autonòmics, com és lògic donat l'àmbit local de la seva difusió. I una tercera coincidència que hi hem notat és la previsió que fan, segons la qual viurem unes eleccions "crispades", amb enfrontaments verbals i amb freqüents desqualificacions personals.

És possible que a altres pobles aquestes presumpcions de crispació estiguin justificades i que tot apunti que es produiran. No creim, però, que aquest sigui el nostre cas; al manco no hi ha motius perquè això passi. És clar que estam parlant en un moment en què encara no és segur quines seran les candidatures que es presentaran; els rum-rums xerren de quatre candidatures com a molt probables, algunes d'elles ja amb el cap de llista oficialment nomenat. Si s'acompleixen aquestes suposicions, la situació serà la mateixa de fa quatre anys. I aleshores la campanya electoral -deixant de banda uns pocs estirabots no gens positius per als qui els protagonitzaren- va ser força civilitzada. A hores d'ara, les condicions -a nivell local- no han canviat substancialment. I seria absurd que els candidats volguessin traslladar aquí les tàctiques d'insults i desprestigi que -a nivell estatal- utilitzen els seus líders i representants.

Més encara: les circumstàncies són més planeres, més còmodes; els problemes urgents estan més enllestits. Pensam en la xarxa de clavegueram, en les Normes Subsidiàries, en la culminació d'obres que semblaven inacabables com el local d'usos socials, etc. Ja sabem que queden mancances per resoldre, que sempre en quedaran i que la feina no s'acaba mai. Però sembla que aquests pròxims quatre anys poden ser bastant suaus per als nostres governants.

Tot, per tant, pot contribuir a fer que la campanya sigui el que sempre hauria d'esser: una confrontació de programes, d'idees, de projectes, de propostes. El ciutadà ho agrairia perquè li resultaria més fàcil decidir el seu vot amb equanimitat, amb serenitat, amb reflexió.

LA NOSTRA PORTADA

La portada d'aquest mes ens mostra s'Hostal d'en Gi tal com es pot veure a un quadre que ens ha deixat en Toni de Sa Torreta. Sembla que l'autor és un tal Elias que, per les notícies que tenim, va fer unes quantes obres d'aquest hostal totes elles molt semblants.

Bolletí de l'Obra Cultural d'Algaida
Revista mensual. D.L.P.M. 495/80
Domicili: Rei, 1. Algaida.

Tf: 66 50 40 / 27 25 76

Fax 12 50 44

Imprimeix: Tirrena, SA. Manacor

Tf 55 52 12

ES SAIG només es responsabilitza de l'Editorial.

Dirigeix: Delfi Mulet

Administra: Directiva de l'Obra Cultural

Mecanografien: Mireia Mulet i Guillem Vanrell

Col·laboren: Pere Mulet, Joan Trobat, Joan Mulet, Biel Bibiloni, Biel Sastre, Miquel Fiolet, Xesc Oliver, Víctor Andreu, Víctor Mulet, Miquel Serra, Antònia Ma Mulet, Catalina Martorell, Jaume Jaume.

calaix de sastre

LA PEL·LÍCULA, FINS AL FINAL

Com que aquest mes, cosa rara, he anat feiner i escric les meves notes abans que comenci el cerimonial, corr el perill de fer el ridícul. Però m'atrevesc a profetitzar que els mitjans de comunicació en donaran informació documentada i puntual. Esper amb impaciència, esperam tots plegats, les retransmissions televisives i radiofòniques, i sabem que no ens decebran.

Favor que els haurem d'agrair, que no pagar. Si un favor es paga, deixa de ser un favor. Agrair perquè el grau d'autoestima d'un país es mesura per l'amor que els fills del país senten pels seus ídols, pels seus amos. I faré una altra predicció: vessarem tones i més tones d'amor. Que serà la nostra manera de pagar el favor. Amb la qual cosa aquest ja no serà un favor. Reina santíssima, quin embolic! Deman disculpes per les meves disquisicions filosòfiques de poca traça i retorn al punt d'origen: el cerimonial.

Esper ser-hi a temps per sol·licitar a les ràdios i televisions que ens facin el favor un poc més llarg. Vull dir que durí molt. Vull dir que no es limitin a divertir-nos amb les fastuositats de les cerimònies religioses. Cal anar més enllà, així com en les retransmissions de futbol ens ofereixen les declaracions de les figures una vegada acabat el partit. Les situacions, sobretot si són extraordinàries, s'han d'aprofitar. Aprofitem els esdeveniments per humanitzar els protagonistes de les festes, perquè tots puguem conèixer-los un poc millor que així com ens els presenten les revistes del cor. (Un parèntesi: vaja un nom mal triat; ¿estam segurs que la part del cos que juga un paper més important en tots aquests afers és, precisament, el cor?).

En particular, quedaré satisfet si les experiències ràdio-televisives que s'acosten ens resolen dos dubtes trascendentals. Sense preàmbuls, vet aquí el primer: els protagonistes, mengem com nosaltres els humans? Perquè si és així, si mengem, després han d'anar a la comuna com nosaltres, i que tals protagonistes vagin a la comuna és la darrera cosa que puc imaginar-me. Uep!, no deman que retransmetin operacions de gust dubtós. Deman, senzillament, que puguem veure els banquets.

El segon dubte té relació amb el caràcter angelical dels protagonistes. No hi ha dubte que -i perdonau l'aparent contradicció- són els àngels de la vida moderna. I les preguntes de sempre persisteixen: tenen sexe els àngels? I si és així, quin és? L'ocasió és única per donar una passa decisiva del progrés de la ciència: aprofitem-la! Esper que no ens facin la feina a mitges i que retransmetin completament les cerimònies, fins al seu desenllaç definitiu. La comparació amb els partits de futbol torna a ser adient: amb càmeres instal·lades per veure la jugada des de tots els angles, amb repetició de les millors jugades i amb els comentaris tècnics pertinents dels millors especialistes. Era penal o no ho era?; ha entrat o no ha entrat?; l'atacant, s'havia situat per davant o per darrera del defensor?; etc. etc.

En Calaix i Desastre

M'HAN DIT QUE DIUEN

En els moments de fer aquest número d'ES SAIG, Sa Plaça encara està plena de desfressats i d'animació amb motiu de Sa Rua d'Algaida. Hi ha que veure com ha canviat el poble en qüestió d'uns anys, passant d'una fredor general a una animació que era impensable: és molta la gent que es desfressa, i de tota edat: nins, joves, gent gran i qualque grup de persones majors. I tots ells són desfressos ben originals i que podrien sortir a competir on-se-vulla.

El que ens han alabat és la presentació que feren de les desfresses aquells dos presidiaris: ens han dit que ho presentaren d'una manera molt original i simpàtica. I els que també feien una bona planta eren els músics, que podrien haver participat en el concurs com una comparsa més. N'hi havia que estaven "totals", com diuen els més joves.

Llàstima (sempre hem de trobar qualque emperò?) que el sopar programat s'hagués de suspendre per falta de gent. Ens digueren que només s'hi havien apuntat devers vuitanta persones, i els beneficis pel futbol haurien estat "magres". Però, per altra part, ens han dit que la majoria de comparses de Sa Rua, i d'altres que no hi han participat, després han organitzat sopars a cases particulars, casetes i fins i tot a restaurants.

El que ja no és motiu de comentaris és que pels carrers Unió i Amargura hi hagués qualque problema circulatori durant les parell d'hores que va durar Sa Rua. Es veu que ja ens hi hem acostumat.

Un comentari que hem tornat a sentir fa referència al problema dels pins de Ses Escoles. A més dels nins i nines que van a escola, també hem sentit queixes de qualque jove dels que van a jugar a futbet o voleibol, que arriben a ca-seva plens de picor i inflats. És necessari que els tècnics donin la seva opinió i es posi remei al problema. De totes formes, no ens faran creure que una dotzena de pins no es puguin vigilar i evitar que les cuques facin de les seves.

Ens han dit que durant els dies d'exposició de les Normes Subsidiàries del mes de febrer (es va perllongar fins a mitjan febrer el període d'exposició pública) fou molta la gent que encara va anar a veure com quedava el tema. Nosaltres creiem que a hores d'ara la qüestió de les Normes ja havia d'estar ben aclarit, però un que hi va anar va sortir comentant que encara no serà aquesta vegada que es posin seriosament en pràctica, hi va veure molts de caps sense fermar.

I el que es demana la gent és: i ara, què passarà amb les Normes? A lo millor a les planes de l'Ajuntament d'aquest número aquesta pregunta queda ben contestada. Tant de bo!

Perquè a partir d'ara tots aquests temes quedaran en segon terme: ara els partits ja han partit a fer campanya electoral, i els polítics ja han començat a fer promeses "si guanyen"; i, de vegades, fan promeses de coses que ja haurien d'estar fetes fa estona, però els electors els tornaran a creure, i així van passant anys i més anys, i consistoris i més consistoris... i hi tornarà haver promeses que no es compliran.

Encara no sabem ben bé quantes de llistes hi haurà a Algaida, i ja hem sentit "qui-nieles" sobre els resultats electorals. Això és més "ciència ficció" que previsions electorals, però els comentaris ja hi són, i tots diuen que saben per què fan les seves previsions. Diuen que hi haurà quatre llistes, i diuen que hi ha gent que ha participat en totes les eleccions municipals des de l'arribada de la democràcia, i no sempre en el mateix partit.

Quan varen començar les obres del clavegueram, en general la gent ho veia com una obra necessària, però, deien, si no s'obliga la gent a connectar, passaran molts d'anys i les cases seguiran amb els seus "sumideros". Idò no s'havien errat tant mai. I si no, parlau-ne a qualsevol mestre d'obres d'Algaida i vos diran que és com si tot el poble s'hagués proposat treure les aigües brutes. I a moltes coses no és solament allò de connectar les tuberies, hi ha molta més feina...

Evidentment aquest fet és una bona notícia, ja que el problema sanitari a Algaida era gran, i així al manco en part quedarà resolt. Del que ara no parla la gent és d'aigües netes: es veu que n'hi ha a bastament. Qualcú ja pensa en l'estiu, però sempre hi ha qui cerca problemes quan no n'hi ha. Ja ho veurem a l'estiu.

Per Andalusia s'ha tornat a posar de moda fer rogatives perquè ploqui; aquí sembla que això ja no s'usa. Com tampoc no s'usa beneir els animals (de pèl i ploma) per Sant Antoni. Però hem sentit a dir que l'altre dia a Algaida es va beneir un cotxe, suposam que per protegir-lo d'avaries i accidents. Sabiem que n'hi ha que hi posen una estampa de Sant Cristòfol, però això de beneir-los ens és nou. Ara bé, si els resultats són bons, molts s'hi apuntaran.

UN SORD

FOTO ANTIGA

Per completar l'homenatge que aquest mes fa ES SAIG a la Font de Pina, aquí també teniu una foto antiga de l'any 1932 feta prop de la Font on s'hi poden observar els canvis que ha sofert el seu entorn. En primer terme apareixen: Margalida Coneta, Rosa d'es Forn, Magdalena de Can Xiscos, Sebastiana Matxa, Margalida Mestrès, Magdalena Norada, Margalida de Son Moll i Rosa de Can Xiscos entre d'altres. Enfilades damunt la paret: Margalida Fustera, Antònia de Son Moll, Maria Norada, Margalida Garrovera, Maria Pau i Joana de Son Gorreu, entre d'altres.

(Foto cedida per madò Rosa d'es Forn)

L'AJUNTAMENT D'ALGAIDA informa

Acomeses d'Aigua Potable

Les diferents formes de contractació i finançament de la xerxa d'aigua potable i clavegueram del poble d'Algaida ha donat peu que, a la darrera fase realitzada, es millorassin certes condicions del projecte com pot esser que l'acomessa d'aigua potable arribàs fins a la façana i no només fins damunt la voravia, tal i com marcàven els projectes de la primera fases (C/ des Sol) i de la segona.

Aquesta millora ha estat possible perquè la tercera fase s'ha realitzada pel Consorci d'Aigües del Pla, al qual Algaida pertany, i la primera i la segona es feia per l'Ajuntament directament, la qual cosa ha suposat que el Consorci contractàs un volum d'obres molt més gros (obres a 10 o 11 municipis) i per tant això ha fet que es pogués aconseguir unes condicions més favorables en certs aspectes.

Hem de recordar que el Consorci es creà davant la impossibilitat del Consell Insular de mantenir el percentatge de subvenció que venia oferint als pobles del Pla, fet que va fer canviar la forma d'execució d'aquestes obres, baratant d'una execució directa dels

ajuntaments en cooperació del Consell Insular, a una execució de les obres mitjançant un consorci format pel Consell Insular de Mallorca i els ajuntaments, consorci que va realitzar l'execució de les obres mitjançant una concessió administrativa a l'empresa CADA-GUA S.A.

Aquesta empresa tindrà la concessió del servei d'aigua potable durant un termini concret, i durant aquest correrà amb el manteniment i conservació de la xerxes d'aigua potable i clavegueram.

El canvi esmentat en l'execució i finançament de les obres ha donat lloc que Algaida uns particulars hagin corregut amb les despeses d'instal.lar part de l'acomessa d'aigua potable (tram que va de la voravia a la façana incloent el nínxol i la porteta) i els altres, els de la tercera fase, ho hagin tengut inclòs al projecte haguent d'assumir només el cost del comptador i de la instal.lació.

L'Ajuntament, des del primer moment, va plantejar aquest tema al Consorci d'Aigües amb la finalitat d'evitar diferències. Després d'estudiar diverses alternatives no es va trobar cap solució.

En aquests moments l'Ajuntament està estudiant la qüestió a fi de donar-li, en la mesura de les seves possibilitats, una solució adient.

Normes Subsidiàries

El passat dia 17 de febrer va acabar el termini d'exposició pública de les Normes Subsidiàries de Planejament d'Algaida, corresponent a l'aprovació inicial.

Ara, l'equip redactor estudiarà les al·legacions i les contestarà. Si amb l'admissió dels arguments de les al·legacions que s'acceptin no es deriven canvis substancials, la pròxima passa consistirà en què l'Ajuntament les aprovi provisionalment i les remeti per l'aprovació definitiva a la Comissió Insular d'Urbanisme.

Si per al contrari, l'aprovació provisional inclogués canvis substancials respecte a l'aprovació inicial, seria pertinent obrir un altre termini d'exposició pública.

Grup d'Esplai Burot. Diada de l'Esplai.

El grup d'Esplai Burot d'Algaida forma part de l'Associació Grups d'Esplai de Mallorca (GDEM), la qual està formada per 57 centres d'esplai de tota Mallorca. Aquesta federació de centres d'esplai organitza cada any, des de 1978, la Diada de l'Esplai que reuneix a un poble de Mallorca a més de 5.000 nins i nines, joves i al·lotes de tots els esplais de Mallorca.

Alguns dels pobles en els quals ha tengut lloc la Diada de l'Esplai aquests darrers anys han estat: Llubí, Alaró, Lluçmajor, Manacor, Inca, Sóller, Porreres, Escorca, Muro, Sa Pobla, Marratxí, Lloseta, etc.

Les despeses de la Diada de l'Esplai estan finançades per la Direcció General de Joventut del Govern Balear, el Consell Insular de Mallorca, el GDEM i l'Ajuntament del poble on té lloc la Diada.

El Consell Permanent del GDEM ha proposat a l'Esplai Burot d'Algaida que la Diada de l'Esplai de 1995 que ha de tenir lloc dia 14 de maig, es celebri al nostre poble d'Algaida.

El Club d'Esplai Burot ha acceptat el repte d'organitzar la propera Diada de l'Esplai de conformitat amb l'Ajuntament d'Algaida.

Horari de la Biblioteca Municipal

De dimarts a divendres, de 4 i mitja de l'horabaixa a 8 del vespre.
Dissabtes, de 10 del matí a 2 del migdia.

Horari de les Oficines Municipals

De dilluns a divendres, de 8 del matí a 3 del migdia.
Dissabtes, de 9 del matí a 1 del migdia.

ELS MISSIONERS HI SON SEMPRE

Dels aspectes positius del 94 els mitjans de comunicació destacaren la solidaritat dels espanyols, i dins aquest camp, que els missioners feia estona que hi eren.

Mai la TV havia parlat tant dels missioners, Ni d'aquesta manera. Un dels mitjans s'exclamava, amb signes d'admiració, de com distribuïxen el temps els missioners. Els capellans, deia, dediquen el 15% al culte i el 85% a tasques de desenvolupament. Si són seglars o religioses, només un 5% a tasques específicament religioses i el 95% al desenvolupament.

Així ho veuen des de defora. Vist des de dedins, diria que el missioner, dedica el cent per cent del seu temps i tota la seva il·lusió a l'anunci de Jesucrist. ANUNCIAR, que és donar a conèixer, fer a sebre, mostrar, oferir, de cap manera imposar, ni conquerir. El quid de la qüestió està en el COM es fa l'anunci. Si em permeteu una resposta clara, diria: el missioner anuncia que Déu és un Pare que ens estima, amb fets, testimoni i paraules.

Primer, fets. Quan trob una persona amb fam i li vull mostrar que Déu l'estima (això és evangelitzar) no ho faré amb consells, promeses per a més endavant, etc. Només hi ha una resposta possible: donar-li menjar. Amb un afegitó: capacitar perquè es puguin valer per si mateixos.

Fets i testimoni. Ni l'un ni l'altre els tenim en exclusiva els creients. Les ONG, per exemple, mostren enfilois de fets idèntics als dels missioners, sovint realitzats conjuntament, ONG i missions. I els testimonis de tants cooperants (no sempre dels "tècnics" amb sous que consumeixen molts pressuposts) solen ésser admirables.

Ara bé, el testimoni del missioner és el testimoni de la fe. Hi són sempre i per ara, surt a una mitjana de dos per mes que hi deixen la pell. Dos màrtirs cada mes. Màrtir que precisament vol dir testimoni. Testimoni del que anuncia.

Per això hi són sempre, arreu del món. Les mateixes ONG saben, per experiència, que els camins oberts pels missioners són els més curts i de més eficàcia per arribar als qui necessiten l'ajuda. I que sempre els troben oberts i transitables, sense gelosies ni protagonismes que minvin els bons resultats. Un aspecte poc divulgat del camp missioner que el 94, amb els greus esdeveniments viscuts, va posar damunt fulla.

La diada de MALLORCA MISSIONERA, que celebrarem el 14 de maig, ens recorda que els missioners hi són sempre i que necessiten la nostra ajuda. Però, alerta, que massa sovint "ajudar" s'agafa com eufemisme per demanar doblers. I els doblers no són la primera necessitat de les missions.

No hi ha missions sense missioners, homes o dones, batiats que moguts per la seva fe volen anunciar Jesucrist de la manera i acceptant les conseqüències que facin creïble l'anunci. Capellans, religiosos o seglars que oferesquin un mínim de tres anys continuats a la tasca missionera. També per a tota la vida, mitjançant un dels Instituts religiosos missioners. O sigui, que les missions necessiten persones. Sense persones poca vasa hi fan els doblers.

I animació missionera. Quan un diu que se'n va a missions provoca diverses reaccions: "Està malament des cap", "no sab què es fa". I si és un capellà apreciat pel poble, s'afegeix: "el Bisbe no té es cap bé". També: "ets un valent", "coratge", "compta amb sa meva simpatia", "t'admir", "m'agradaria tenir es coratge i sa fe que tu tens". Uns animen. Fan animació missionera. Que també suposa informar, donar a conèixer la realitat de les missions.

I pregària. La més gran aportació dels creients. Llavors si, en quart lloc, l'economia hi juga el seu paper. Que els missioners dinen cada dia. I espenyen sabates. I compren llibres.

Ara que ningú digui: "jo no puc ajudar més que amb doblers". Ni sols amb pregària i doblers. La majoria, per raons d'edat, salut, circumstàncies familiars, professionals, etc. no es podran oferir com a missioners. En canvi animar, o desanimar, no sols és possible, sinó situació que sovint hem d'enfrontar i resoldre d'una manera o de l'altra. Llavors sí, doblers. No per tranquilitzar consciències. Sinó per completar el compartir. Compartim pregària, temps, curolles, simpatia, i també doblers.

Miquel Mulet Coll

NOTICIARI DE L'OBRA CULTURAL

Dels actes programats el mes passat, volem destacar la qualitat que assolí el recital de romanços amb acompanyament musical. Hi hagué una bona assistència de públic, que hauria estat més nombrosa si un desgraciat accident no hagués causat retencions prop de les costes de Xorrigo.

Per al proper mes de març hem preparat les següents activitats:

-Diumenge dia 12, excursió al Puig de Ses Vinyes, bessó del Puig Major (vegeu cartells d'en Manuel Osuna). Sortida a les 8'30 de Plaça. Esperem que la sorpresa que han preparat els organitzadors surti d'allò més bé i, sobretot, que no faci mal a ningú. Les places són limitades i per això tots els interessats s'han d'apuntar abans de dia 9.

-Diumenge dia 26, bicicletada pel terme d'Algaida. Visitarem alguns llocs interessants de Sa Comuna, com poden ser: Sa Barraca d'es manacorí, S'Arbo-

çar, la fita triple de Sa Comuna Nova, la doble de Can Bessó i alguna bassa prehistòrica. Sortida de Plaça a les 9'30 per tornar a dinar cadascú a casa seva.

-Dissabte 8 d'abril al local de l'Obra Cultural xerrada i projecció de diapositives sobre "Cases de neu i construccions en paret seca de muntanya" a càrrec d'Arnau Amer i Pere Segura. Això serà a les 21'30.

CURSET DE BALL DE SALÓ

-Blues, boogie-boogie, rock-and-roll, cha-cha-cha, foxtrot, pas-doble, vals, tango.

!Organitza: Rafel Miralles Mas i
Obra Cultural d'Algaida.

-Començarà dia 6 de març a les 20'30 al local de l'Obra Cultural (Bisbe, 4).

-Inscripcions: Rafel Miralles
646612 (matins)
Catalina Martorell
665261 (horabaixes)

Dia :

Diumenge, 12-març-95

Sortida :

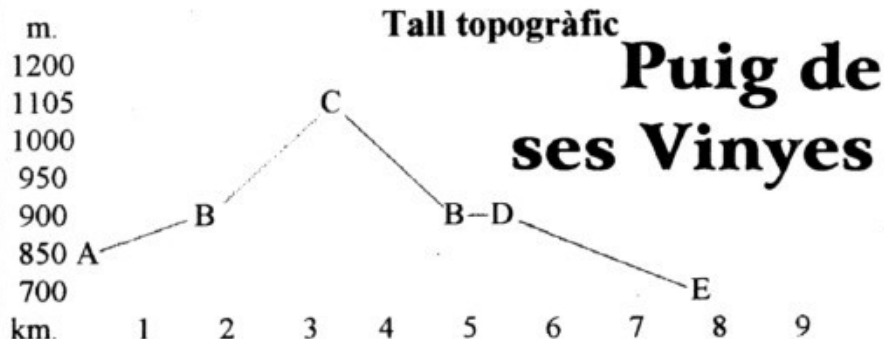
A les 08:30 h de Plaça

Organitza :

O.C.B. (Algaida)

Topònims

Son Torrella (A)
Coll de ses Vinyes (B)
Sa Canal
Puig de ses Vinyes (1105 m) (C)
Font de s'Escudella (D)
Font des Joncs
Turitxant de Dalt (E)

Grau de dificultat

Mitjana. Lleugera pendent a l'inici fins el coll de ses Vinyes. Pujada molt forta per assolir el cim. Del coll de ses Vinyes a Turitxant de Dalt caminet en poc rost de baixada. No recomenada a persones amb sang alta.

CONVERSES ALGAIDINES

Miquel Barceló. Sen Miquel Estaca. Setembre 1882 - Agost 1977

Miquel Barceló. Sen Miquel Estaca.
Setembre 1882 - Agost 1977.

Nosaltres pensàvem que era l'amo en Miquel, però a ell li agradava ferm el tractament de "sen" que es feia a aquelles persones grans que gaudien del respecte de saviesa adquirida. Si és que no el coneixieu era un home d'alçada baixa i cama forta i fins ben passats els vuitanta redolava per la plaça de la vila fent qualque xuscla i xuclant una pipa que feia oloreta de pota. Les seves escomeses eren potents i volia reconèixer qui l'increpava amb un bon dia. - Eeeeeeh! Durant un bon grapat d'anys alguns joves l'escarníem i reconeixíem aquest salut com el nostre crit de guerra; la guerra que feia una generació ruca i sensible que no volia esser engolida per la cultura "mariconada" i que, tanmateix, no ha pogut evitar que aquesta esdevingués oficial. Però el sen Estaqueta no en sabia gens de cultures oficials i de ben segur que tampoc no hagués entès que allò que nosaltres li cercàvem formava part del patrimoni cultural del poble.

A aquesta entrevista la férem l'any 1970 en Tomeu Borràs i jo, és per això que hi podreu trobar algunes referències familiars una mica incoherents, si voleu. No cal dir-vos que en Tomeu tenia més quimeres de corredor que d'altra casta i això certament desconcertava l'entrevistat que no podia "momprenre" com un al.lot de casa rica s'esclatava colcant en bicicleta

-Vol dir tu ets de Can Borràs. A fotri fotri. Saps que ho eren de vius els teus padrins. De davant l'Església o de Plaça? Si. si si da ca n'Agustí. Eren dos germans i feien de mercaders un sempre feia de més bon al.lot que l'altre, però el barrisc era a favor seu. Feren una doblorada tot quant tenen ho compraren, els teus repadrins eren

ben pobres, ho vaig sentir contar molts de pics, tenien un hostel a plaça i començaren comprant per un mercader fort de Manacor

que per cert s'hi va morir a Algaida. Bé tu ja ho deus saber a tot això. I llavors varen esser batle en temps de la dictadura d'en Primo. Sabeu com aquest coll de pou que hi a la cantonada de can Bondia; idò això ho feren perquè no els fessin recular més, assullà era molt estret i cap dels dos volia anar enrera i com que eren dues famílies poderoses, quan comandaven uns, per envant, que si comandaven els altres, per enrera i així... Jesús i que ho era de bruta sa política.

-És per això que volem parlar amb vós, perquè ens conteu com era el vostre temps quan éreu jove

- I com havia d'esser, moltes penúries i molta feina, de sol a sol i encara no n'hi havia a bastament, llavors només vivien bé els rics i aquests se feien la mesura; et donaven qualque jornal i els ho havies d'agrair tota la vida. Com els ho agraries? Els havies de donar el vot i callar. Allà on se veia més si era forta una família era quan hi havia un mort, tot eren ploradores i els homes de confiança duien les atxes, llavors els acompanyaven molt més que no ara; amb totes les coses hi havia molt de respecte i sobretot els capellans eren els qui dirigien la cosa. Però a això ho has de demanar a ton pare que de jove era molt beato.

- Ja ho sé, però ens agradaria saber més coses de la política d'aquell temps, perquè era tan bruta.

-A Algaida hi havia dos partits, els Roques i els Julians. Si uns eren bruts els

Peu de pàgina. " L'entrevistat amb la seva consogra, madò Merris, el dia que es va casar el seu nét Miquel. Puro amb mà, capell posat i a viure, que són dues afaitades."

altres ho eren més, se repartien la casa de la vila i anaven a la seva. A ca nostra érem dels Roca i sempre ens tractaren bé, jo mateix fins l'altre dia vaig batre a l'era dcan Roca en es Campet, tu te n'has de recordar. L'amo en Biel Roca tenia molts de béns i era generós se'n va anar a festejar a Montuiri amb una de can Papalló i tengueren aquesta Papallona, la deveu conèixer, aquesta si que és xereca sempre cercava brega de jove, era com el seu conco Xesc que no sabia viure si no en feia qualcuna. El seu germà deia que sa mare enlloc de fer-lo havia d'haver fet un pet. I què havien de fer? Desastres. Una vegada quasi varen arrabassar la tiula a un home que sempre pixava al carrer abans d'anar a jeure; l'agafaren pel xúmbol i a estirades el s'endugueren damun el cadafal, li va fugir la pixera per un grapat de setmanes, he,he,he. Ara que no sempre se'n sortien tan bé; un altre pic amb quatre més se passejaven pel carrer, tot estava a les fosques, duien un capot o una flassada i a davall una anguila, bé idò toparen en Portassa i li volgueren fer befa, que fan ells

, li diuen que si no cagava el matarien i aquell home bones premudes fis que li va sortir cosa, quan veren la merda el tractaren de brut i de fer grolleries enmig del carrer, que ho havia de llevar tot d'una i que la millor manera perquè no en quedàs gens era si la se menjava.

-Què deis, no pot esser això, i aquell home no va fer res ?

- Ja ho crec, la se va menjar tota. Rellamps que eren d'ases. En Portassa els va reconèixer a tots. Era un home que tenia molta de força, quasi tanta com l'amo en Pere de Son Maig, pensau que va llevar tota la garriga del Puig den Bord tot solet. He.he.he. Una vegada en Palanca l'afaitava i mentre li passava el raó pel coll va passar un enterro cantat i el barber va començar a flastomar contra els capellans, que si guanyaven la vida regalada, que per un enterro i quatre cançons: un duro, res va dir -en Palanca- jo per un duro cantaria tot lo dia. Amb això en Portassa que hi tenia el coll li agafà la mà i li enflocà: demà dematí

et vull veure al Puig den Bord i cobraràs un duro per cantar tot lo dia. Fet. Començaren a les sis, aquell agafà la guitarra i canta qui te canta però a mitjan dematí ja no tenia veu i demanava canviar cançons amb feina però l'altre no anava de res i amb amenaces de verdanc el va fer cantar fins sol post. Són bones aquestes!

-Aquesta és com a graciosa però l'altra. I si els va conèixer?

-Em sap greu contar-ho. Tots tengueren mala fi. A l'únic que no li va passar res va esser a en Roca, i era el que s'ho mereixia més. Son pare i el seu germà li prometeren blat per to l'any si no el tocava. Tanmateix va tenir mala mort. El varen matar d'un tir de carabina, li arrabassaren els baixos. A la placeta de davant can Mulet hi havia un arbre i el feriren just allà mateix. Deien que l'havien mort els dos arruals per ordre del batle, que aquelles hores era dels Julians, de fet varen patir presó. Hi ha cançons:

En Xesc Roca està ric
ha comprat son Alegre,
allà no crida ni pega
perquè tots són d'un partit-

Maleït Durí, Durí,
gent de raça carnissera;
matàreu en Xesc Verdera
i ara en Mena ha de patir.

-Condemnaren qualcú?

- Condemnaren els pobres, com sempre. Varen haver de fer un grapat d'anys de fondet. Els vertaders culpables eren els Julians, no volien perdre mai i d'una manera o d'una altra sempre comandaren. Tot era qüestió de bregues perquè crec que la política que feien era la mateixa. Es deien de tot i s'insultaven. Es darrers dies amb en Cames Tortes en sortien de tot color, son pare i sa mare se provaven qui feria més fort l'ajuntament i tots dos bándols aviciaven els glosadors que feien els papers. A mi m'agradava però crec que feren bé de prohibir-ho. No, no ho enyor gaire. Enyor esser jove. El jovent ho

pot tot. I no m'agrada que duguin els cabells tan llargs, els homes s'han de destriar de les dones.

- Ja que parlau de dones, diuen que encara vos agraden ferm.

- L'ase mai no és vell. És ben vera que sempre m'han agradat. Tot el temps que la meva dona va esser viva - Déu la tengui a la Glòria- no va passar cap dia que no cumplis amb el matrimoni, bé de vegades la Mare ho impedia. La vida no té gaire més coses que voler-la i saber-la viure, una copeta, una pipada i qualche.....

L'amo, sen Miquel, Miquelet Estaca va viure encar molt més. Prenia el sol al costat de can Verger i nosaltres, els rucs, continuàvem saludant-lo. - EeeeeeiH i sentiem el calfred de les coses vives. Ara hauriem de pensar de contar les seves coses. Encara a molts de sopars de Cossiers en parlam amb en Mindona -nét seu de tonpeu- quina vitalitat! Segurament serà el símbol de la gent que no creu en les privacions: fumava, bevia i complia, en voleu més. No era estantís i fins i tot per extramunciar-lo, als noranta anys, li feren creure que era una festa, festa que va demanar de repetir altres vegades. Amb tot, les històries que me va contar fa més de vint anys encara continuen borinant pel meu cervell. A pics quan parlava amb el seu fill Guillem sentia el mateix plaer que escoltant-lo a ell. De fet l'herència de la gràcia només es pot fer a través de la convivència i la capacitat d'escoltar els qui saben. Amèn.

Biel Majoral

FOTO I GLOSA TANQUETERES

Devers l'any 1957 un estol de tanqueters enrevoltaven el porc acabat de matar i a punt de fer sobressada. (Fotografia cedida per l'amo **Antoni Jordà**)

Ses matances

Amb so porc damunt es banc
i es matancers enrevoltats
jo veig que s'han oblidat
d'es ribell de sa sang.

Si voleu fer ses matances
heu de tenir preparats
es ganivets ben esmolats
i un calderó amb dues anses.

Se fa es preparatiu
de cadafets i de ribells
amb sal i aigua calenta
se fan nets tots es budells

Maria Amengual "Merris"

AGRUPACIÓ FOTOGRAFICA D'ALGAIDA

Fotografia d'Antoni Trobat Pericàs

APROXIMACIÓ A LA FONT DE PINA. ALGUNES NOTES PER AL SEU ESTUDI.

La Font de Pina, tal i com se la troba el visitant, és considerada molt sovint com un element aïllat, com un oasi enmig de la pols, i a tota aquesta sensació potser hi contribueix l'espessa ombra de les heures, oms i polls que envolten la contrada. Aquesta visió és massa simplista i negligeix la merescuda menció als autèntics creadors del sistema d'enginyeria hidràulica més important de tot el Pla de Mallorca. La Font de Pina forma part d'un sistema de captacions i d'aprofitament de l'aigua creat a l'època medieval, durant la dominació Islàmica, que s'ha perpetuat gairebé sense canvis importants fins als nostres dies, o més ben dit, ha durat mentres ha estat útil, ja que el sistema en general ha entrat en procés de degradació accelerada els darrers trenta anys. D'aquesta manera no podem parlar de la Font de Pina sense fer menció d'altres fonts com la d'Albenya, les de Castellitx, Sa Mata Vell, Son Trobat, Es Puig Moltó totes elles al terme d'Algaida, i altres fora d'aquest terme, però no per això alienes a la xarxa general com són les d'Alcoraia i Son Company. Si bé totes aquestes fonts en el seu moment proveïen assentaments humans diferents i relativament llunyans, no es pot negar que tenen uns trets comuns que ens forcen a un tractament de conjunt. Obviant qualsevol consideració sobre les tècniques de captació, construcció, emmagatzament i aprofitament - que són les mateixes en totes les fonts - el nexa d'unió és el Torrent, anomenat de Pina, Castellitx, Son Mesquida ... segons el lloc per on passa, en el lloc del qual totes les fonts aboquen les aigües sobrants.

La Font de Pina, com totes les altres que s'han anomenat abans, és un QANAT; és a dir, una obra d'enginyeria hidràulica que té com a objectiu la captació d'aigua a partir d'un pou mare i la conducció d'aquesta cap a la superfície per una galeria que modifica el rost subterrani fent que l'aigua arribi a l'exterior pel seu propi pes. Aquests tipus de captacions eren bàsiques per a les unitats d'explotació agrícola de l'època islàmica i ho foren també després de la conquesta Catalana per als nous ocupants.

Probablement aquesta font subministrava aigua a les tres alqueries dites Pina que apareixen al Llibre del Repartiment. Un cop ocupada Mallorca pel Rei En Jaume aquestes tres alqueries passaren a mans de Robert de Tarragona; començava per a la Font una nova etapa de la seva llarga vida.

Els nous pobladors de Mallorca copsaren de seguida la importància del llegat de l'enginyeria dels musulmans, i de fet, a l'estiu i en èpoques de sequera la Font de Pina era l'únic referent humit per a una àmplia zona del terme d'Algaida, sobretot per la part del NW. Els Piners apreciaven el do que tenien i el defensaven a tota ultrança. D'aquesta manera no són estranyes les dades documentals que ens parlen de bregues entre Piners i altres pobladors del terme d'Algaida a causa de la utilització de l'aigua de la Font. L'estiu de 1349, que segons sembla degué ser extremadament sec, les bregues i plets a causa de l'aigua de la Font de Pina sonaven fins les més altes instàncies de la Governació a Ciutat.

El conjunt hidràulic restà en funcionament òptim fins la dècada dels seixanta d'aquest segle, i d'això ens en dona constància l'amo Antoni Cerdà, que va ser el darrer amo que encara va fer hort aprofitant el cabal de la font. L'hort que aquest home conrrava era el més important de Pina, en ell hi havia tota casta de fruiters i s'hi conrraven tota casta d'hortalisses, suficients per abastir el poble de Pina.

La font propiament dita es troba actualment dins un espai públic i la propietat de les seves aigües és sobretot pública, és a dir, la gent de Pina podia emportar-se'n l'aigua que volgués, sempre que l'extracció fos manual amb poals o gerres; hi podia abeurar el bestiar i anar-hi a rentar a les piques que per a tal ús hi ha sota unes porxades vora la font. L'aigua és potable i gairebé tota la gent de Pina hi anava a cercar aigua per beure. Aquest aprofitament no acabava ni molt menys amb el cabal de la font, els sobrants de la qual esdevenien d'ús privat; concretament passaven a regar l'hort de Son Ribes que ja hem esmentat.

sota, just on acaben els escalons s'hi feren dues piquetes. Els sobrants es drenen per una cavitat lateral que aboca directament a la galeria.

3) **Abeuradors i safareig públic.** Formats per cinc piques les darreres de les quals eren també utilitzades per passar la roba. El safareig públic, avui en dia tapat, servia perquè la gent del poble pogués omplir botes i emportar-se-les amb els carros.

4) **Rentadors.** Sota unes porxades, al N del pou mare hi ha sis parells de piques de pedra viva que servien per rentar. Probablement els rentadors i la capella d'accés a l'aigua del pou mare són de la mateixa època i això per tal de facilitar l'accés de les rentadores a l'aigua. Aquests rentadors foren utilitzats fins a principis dels anys seixanta per totes les dones de Pina.

5) **Claveguera.** Es tracta d'una galeria de pedra seca, de volta, de 539'60 metres de recorregut subterrani. Hi ha sis pous de ventilació dos dels quals estan cegats. És possible que n'hi hagi més però des de l'exterior són difícils de localitzar. Aquesta galeria tenia una doble funció i per això és difícil classificar-la d'una manera determinant com a element públic o element privat. Per una banda podia conduir les aigües del pou mare fins a unes zones molt allunyades possibilitant-ne el reguiu i per altra servia per drenar les aigües superficials de la torrentera al fons de la qual es troba la Font i l'hort

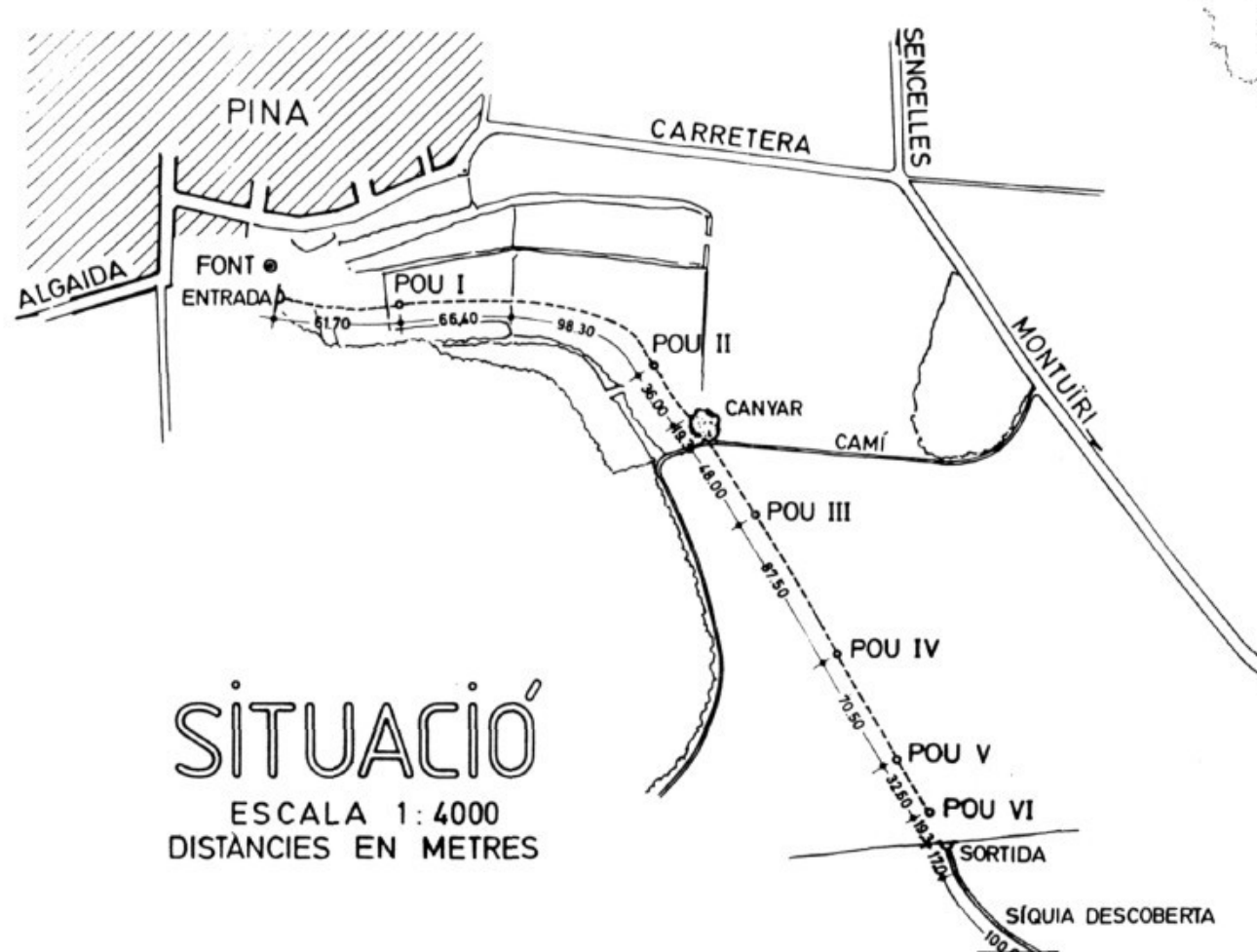
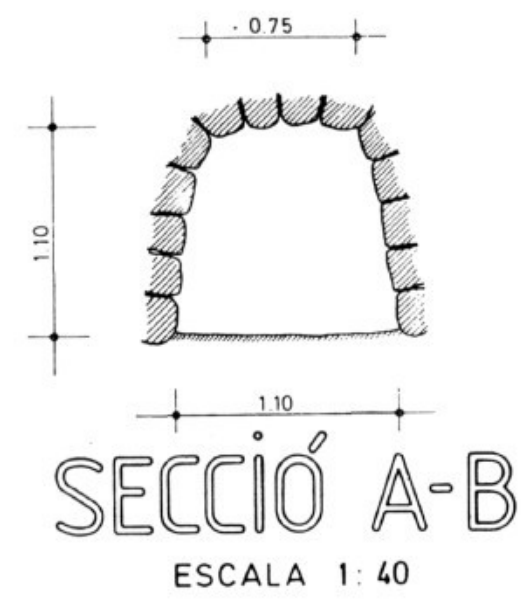
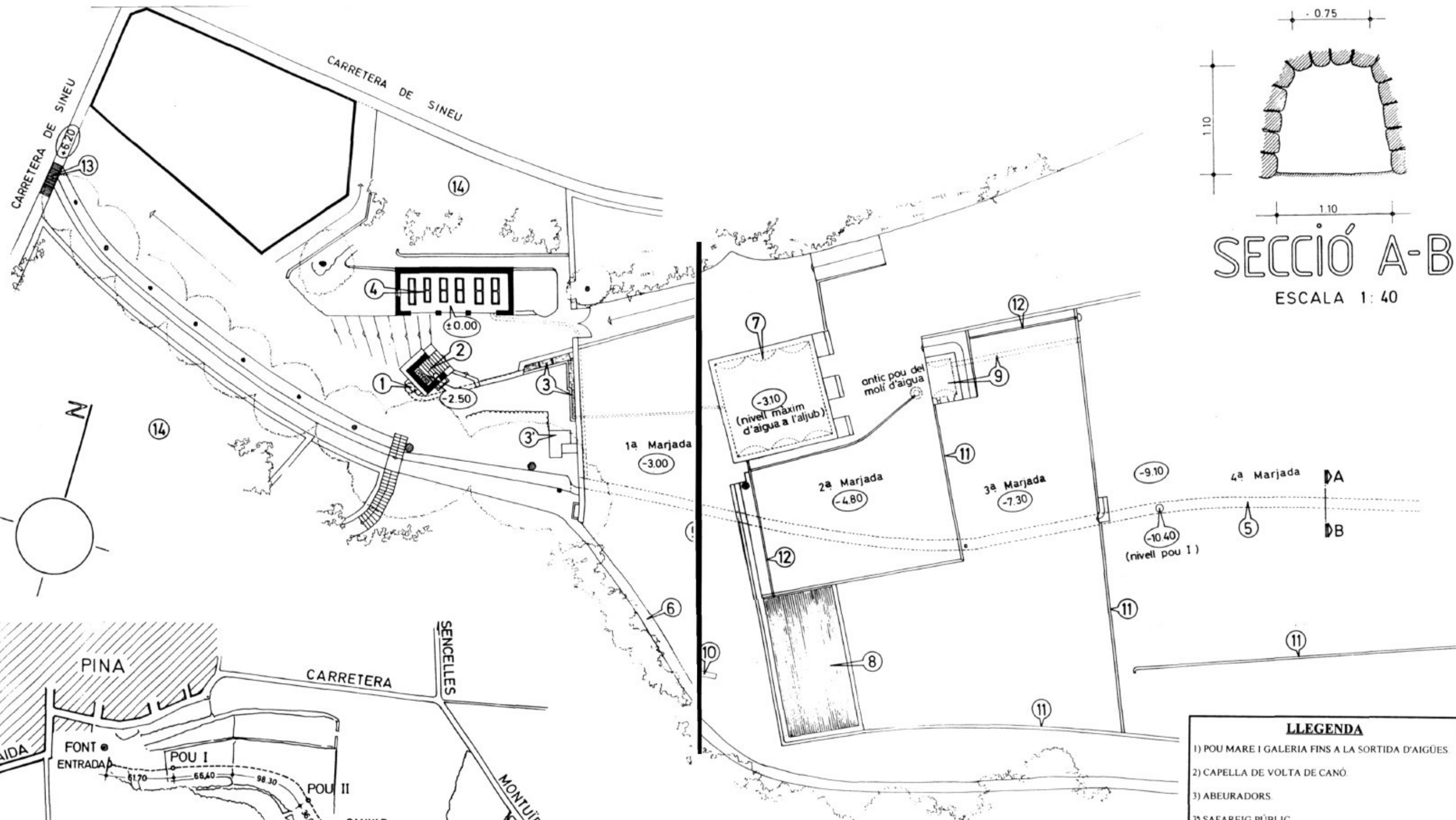
DESCRIPCIÓ DEL CONJUNT HIDRÀULIC.

Els elements que formen el conjunt els haurem de dividir en dos grups: els elements que es troben dins l'espai públic i els que es troben dins la propietat privada.

Públics:

1) **Pou Mare i galeria fins a la sortida d'aigües.** La capa freàtica es troba a -2'50 (respecte del punt O'OO que es troba al nivell de terra dels rentadors). La galeria té 10'70 metres de recorregut en direcció W-E. L'aigua corre per una canaleta central excavada en la roca.

2) **Capella de volta de canó.** Just a sobre del pou mare, en un moment indeterminat, s'hi construí un accés amb escalons per poder arribar directament a l'aigua del pou mare. A

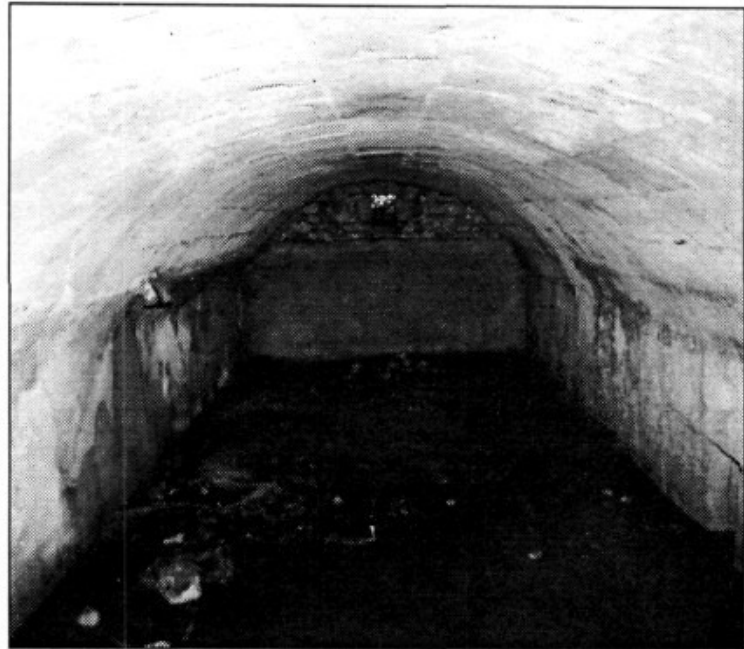
SITUACIÓ
 ESCALA 1:4000
 DISTANCIES EN METRES

PLANTA GENERAL
 ESCALA 1:400

LLEGENDA	
1)	POU MARE I GALERIA FINS A LA SORTIDA D'AIGÜES
2)	CAPELLA DE VOLTA DE CANÓ
3)	ABEURADORS
3)	SAFAREIG PÚBLIC
4)	RENTADORS
5)	CLAVEGUERA
6)	SÍQUIA
7)	ALJUB
8)	SAFAREIG
9)	MOLÍ D'AIGUA I CLAVEGUERA D'EVACUACIÓ
10)	POU DE SÍNIA
11)	MARJADES
12)	CANALETES DE REGUIU
13)	COLLECTOR DE PLUVIALS DE PINA
14)	JARDINS PÚBLICS

adjacent. El darrer tram de claveguera és descobert i té 121'80 metres de recorregut que sumats als de recorregut cobert fa un total de 661'40 metres. A partir d'aquest punt les aigües són conduïdes al torrent de Pina mitjançant albellons.

6) **Síquia.** Just al costat Sud de la claveguera hi ha una síquia que voreja per la part sud tot l'hort de Son Ribes i desemboca, un cop fora de l'hort, dins la claveguera subterrània. Aquesta síquia tenia la funció d'ajudar a treure l'aigua que en cas de torrentada es pogués acumular dins la torrentera i així evitava el perill que l'acumulació d'aigua fes malbé la Font i s'emportàs tota la terra de l'hort de Son Ribes i comellars adjacents.

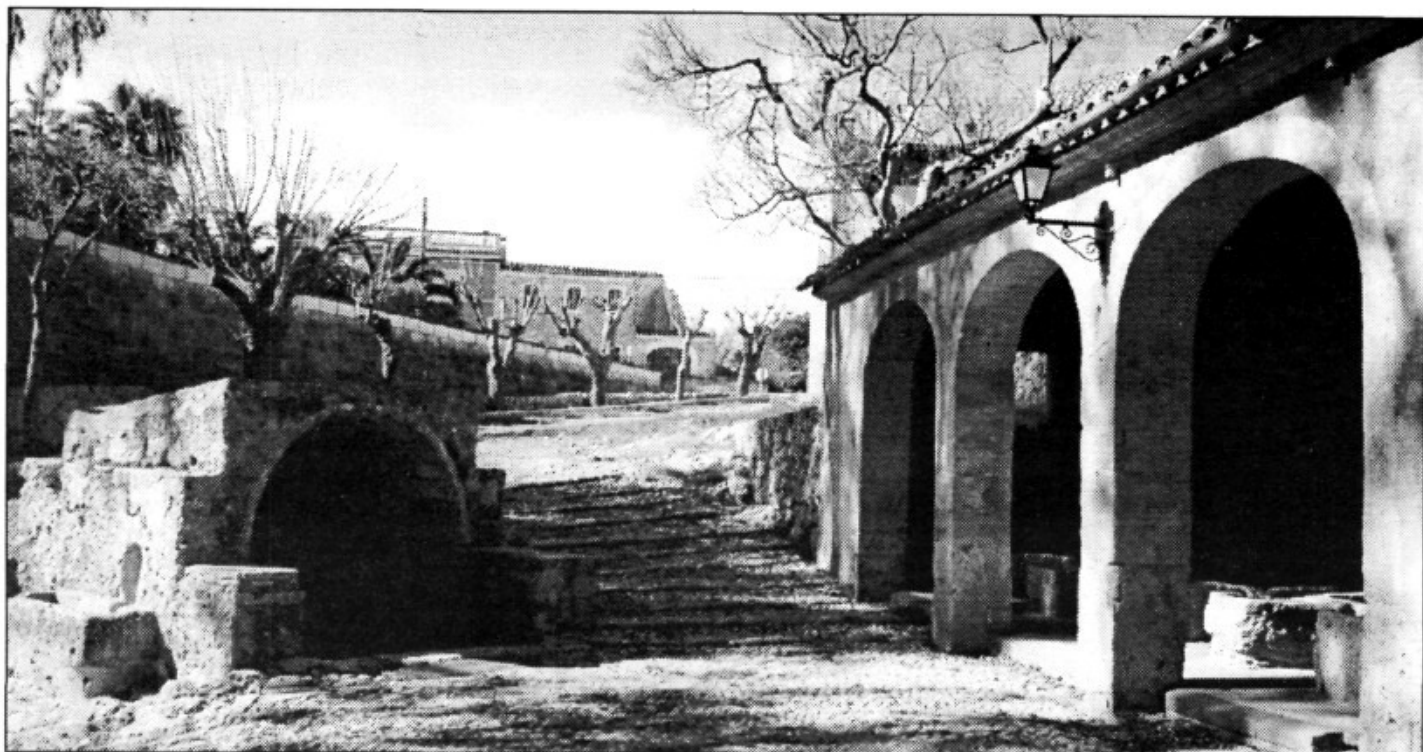
Privats:

Aquests elements són privats perquè es troben dins l'hort de Son Ribes de Pina. Evidentment aquesta situació no devia ser la mateixa en època de dominació islàmica.

7) **Aljub.** Es tracta d'una construcció rectangular dividida en tres naus que es comuniquen amb coberta de volta de canó. Servia per emmagatzemar les aigües sobrants de la Font i posteriorment aprofitar-les pel reguiu de l'hort i per fer funcionar un molí d'aigua.

8) **Safareig.** De construcció recent. La seva construcció obeïa a la necessitat d'emmagatzemar més quantitat d'aigua. L'aigua hi arribava procedent de l'aljub i quan aquest era ple.

9) **Molí d'aigua.** Situat a la part de llevant de l'aljub i aprofitant un desnivell natural del terreny. El cup està tapat i només en resten les peces que formaven la boca. Del molí propiament dit només en resta el cacau o carcabàs a sota d'una volta de marès. També en resta la claveguera d'evaüació d'aigües que té 11'70 metres de recorregut subterrani i surt a l'exterior aprofitant un altre canvi de nivell. De l'obrador i els mecanismes no en queda res. A la casa pairal de la família Ribas s'hi troben unes moles que probablement corresponen a aquest molí.

10) **Sínia.** Situada al S. de l'aljub i aprop del safareig. Només en resta el pou. El darrer amo de l'hort confessa no haver-la utilitzada mai per al reguiu.

11) **Marjades.** Per aprofitar bé l'espai cultivable en un lloc amb gran pendent es construïren una sèrie de marjades configurant diverses veles distribuïdes tant en sentit horitzontal com vertical. Aquest joc de desnivells a més de permetre un més bon aprofitament del terreny facilitava també la distribució de l'aigua. Són aquestes marjades juntament amb la frondosa vegetació dels voltants que donen un encant especial i una semblança gairebé muntanyenca a aquest indret del Pla de Mallorca.

12) **Canaletes de reguiu.** Antigament hi havia tota una xarxa de canaletes que distribuïen l'aigua per totes les marjades. D'aquest entramat ja només en resten dos trams situats vora el safareig i prop del molí d'aigua.

GABRIEL BIBILONI TROBAT
MIQUEL SASTRE PUJOL
BERNAT SERVERA RIBAS

(Aquest article va ser publicat per primera vegada, traduït al castellà, a la revista "BRISAS" dia 22 de gener de 1995)

NOTICIARI

PLUVIOMETRE

Aquest mes de febrer anava en camí de batre rècords de poca pluja però afortunadament al final va fer una plogudeta que ha anat molt bé pels camps. Fins dia 26 havien caigut 20'2 litres.

DUES NOTÍCIES D'ES SAIG

Primera: hem rebut una carta d'agraïment del batle per la donació que hem fet a la Biblioteca Municipal d'una col·lecció completa enquadernada de la nostra revista. Aprofitam per recordar-vos que si voleu consultar ES SAIG ara ho podeu fer còmodament a la Biblioteca.

Segona: està en marxa l'enquadernació del setè tom d'ES SAIG. Ja sabeu que si ens feis arribar els números corresponents ens encarregarem de dur-lo a l'enquadernador.

Solucions als mots encreuats

Horizontals: 1. Can Xiqueta. 2. apai-vagarà. 3. larva. ecos. 4. ària. quina. 5. matriu. ter. 6. itarter. 7i. 7. tòpic. as. N. 8. as. sarcoma. 9. 7. I. raona. 10. semitònica.

Verticals: 1. calamitats. 2. aparatós. E. 3. naritap. IM. 4. xivarris. I. 5. IVA. itcart. 6. na. que. raó. 7. egeu. racon. 8. tàcit. soni. 9. aronet. mac. 10. asarina. a.

Aquesta fotografia d'en Joan Capellà realment correspon a la secció "Noticiari de l'Obra Cultural" ja que recull el grup d'excursionistes que anaren a Sa Comuna de Bunyola, al Penyal d'Honor.

el pi

Els pins són les coníferes més abundants de la Mediterrània. Formen grans masses forestals des del nivell del mar fins a uns 1 000 m d'altitud i és un dels arbres més típics i familiars de la nostra terra, hom el pot trobar fent ombra als jardins, places, a les cases de possessions... Si bé cal dir que antigament era un arbre menys abundant, s'ha vist afavorit per la presència de l'home i a conseqüència de reforestacions intensives ha substituït les espècies originals; per exemple, l'alzina.

El gènere *Pinus* comprèn unes 90 espècies, quasi totes repartides per l'hemisferi boreal; als Països Catalans cal considerar-ne unes 5 o 6, si bé a Mallorca es troben només tres tipus de pins: el pi blanc (*Pinus halepensis*) que pren l'epítet específic de la ciutat d'Alep (Síria), el pi ver (*Pinus pinea*) i una varietat del primer descobert per la marina de Lluçmajor el *Pinus halepensis* v. *ceciliae*.

Els pins són arbres resinosos, sovint de grans dimensions; en situacions favorables, el pi és capaç de formar un arbre d'un tronc dret i alt d'una vintena de metres; a les costes per la força del vent pot adoptar formes torçudes, fins i tot amb un tronc completament ajagut. Són de fulles perennes i acciculars, en forma d'agulla, les quals surten dels braquiblasts en grups de dues.

El pi és una planta monoica però de flors unisexuals, és a dir tenen flors masculines i flors femenines situades sobre el mateix individu. Les primeres agrupades a la base de tots els brots anuals, i les segones, en l'àpex dels nous brots. Les grans quantitats de pol.len que alliberen els petits estròbils masculins són transportats pel vent a grans distàncies.

El procés de maduració de les pinyes requereix dos anys (tres a *Pinus pinea*), dintre de les quals hi ha les llavors, és a dir, els pinyons, algunes, com les del pi ver són comestibles.

El pi blanc és segurament l'arbre més estès i més característic de la terra baixa mediterrània. Hom el pot trobar formant grans masses forestals vora la costa, formant part de les garrigues del pla o bé invadint els grans alzinars de la serra. Creix, sobretot, als terrenys calcaris i secs; essent un arbre poc exigent habita a zones on probablement altres arbres com l'alzina no poden viure. Com he dit abans és possible que antigament fos un arbre menys abundant però que degut a les seves característiques, a les repoblacions forestals i a la degradació d'altres comunitats s'ha adaptat millor i actualment és la espècie més abundant de l'estrat arbori de la garriga mediterrània.

El pi blanc es caracteritza per tenir poca altura, es poden trobar pins de fins uns 20 metres, la seva escorça és de color gris cendrós i la capçada és irregular. Les seves fulles són d'un verd clar, primes; les pinyes són molt abundants i fan de 8 a 12 cm de llargada.

La seva fusta és blanquinosa, resinosa i dura de densitat mitjana, no és de gran qualitat. Les seves aplicacions són a fusteria, construcció de travesses de ferrocarril. De la seva escorça se n'obtenen productes per a l'adob de la pell.

Un altre tipus de pi que s'ha trobat a l'illa, descobert pels botànics **Antoni i Leonard Llorens**, és la varietat *ceciliae* que es distingeix del pi blanc per les seves branques que creixen cap amunt, són molt més verticals, i que donen a l'arbre l'aspecte d'un xiprer.

El pi ver o pi pinyer és un arbre menys freqüent, probablement és originari de les illes orientals de la Mediterrània; alguns investigadors situen el seu origen a l'illa de Creta. Fou molt estès pels romans els quals li tenien una especial consideració. Tal vegada sigui l'arbre que millor evoca la Mediterrània, el seu paisatge lluminós i la seva història clàssica.

Degut a la seva capçada, en forma de para-sol, és fàcil de distingir. La disposició de les seves fulles és deu al seu caràcter heliòfil, que necessita molta llum, i això fa que la part de baix de la capçada no tenguin fulles. El tronc és molt robust, amb l'escorça rogenca. Les pinyes necessiten tres anys a madurar, són grosses i arrodonides i els pinyons són grossos, comestibles i protegits per una closca dura.

La seva fusta és de millor qualitat que la del pi blanc, és més vermellosa, és resinosa i tova, la seva densitat també és mitjana i s'empra en fusteria i construcció. La llenya dels pins és un bon combustible que desprèn molta calor la qual cosa ha fet que les branques del pi siguin bones per cremar al forn.

Els pins de les nostres garrigues encara que siguin abundosos estan en perill. Per una part, el perill dels incendis forestals i per l'altra part el seu gran enemic és la processonària, que precisament aquest mes està a la fase d'eruga. És l'eruga de la papallona *Thaumetopoea pityocampa*. És el foliador més important que ataca els nostros boscos. Aquesta plaga és objecte de campanyes massives de fumigació per part dels serveis forestals. Actualment s'està assatjant el seu control amb la utilització de trampes amb feromona sexual.

Les erugues quan estan en el seu quart estadi construeixen les bosses amb fils de seda sobre els pins on passen l'hivern. Les erugues s'alimenten únicament de nit i secreten un fil de seda que els permet trobar el niu sense dificultat. Sempre es desplacen en grup i formen les característiques cues o processonns. Els seus pèls urticants provoquen reaccions alèrgiques a la pell i especialment en llocs sensibles com els ulls, els llavis i les mucoses. Entre els mesos de gener i març experimenten la darrera muda i baixen a terra, on es colguen i passen la puposi. Els adults neixen entre juny i setembre.

A la Grècia clàssica el pi era l'arbre preferit de Rhea, la mare de Zeus i simbolitzava la unió de la terra i el cel. Als Països Catalans es troben alguns costums i tradicions que porten a suposar que el pi era un arbre venerat a la nostra terra. Així la tradició diu que el primer signe cristià al nostre país fou una creu feta, prop de Barcelona, per sant Jaume amb dues branques de pi. A Mallorca cal destacar la festa del Pi de Ternelles a Pollença la qual també es pot suposar que té l'origen en una antiga veneració a aquest arbre.

També es costum penjar una branca de pi sobre la porta dels cellers com anuncia de la venda de vi. El refrany ens diu: el bon vi no necessita ram. I que:

Allí on vegis un pi
senyal que hi venen vi,
i allí on vegis un ram
senyal que hi venen mam.

Els pobles antics ja establien una relació entre el pi i la vinya. Aquestes dues plantes, segons la tradició, sempre van juntes i, a la terra on una d'elles no es fa, no hi creix l'altra:

On no hi creix el pi,
no s'hi fa vi.

Trampa amb feromona sexual per a la captura de la processionària quan es troba a la fase de papallona als pins de sa Plaça.

Terra de molts de pins,
terra de bons vins.

La relació entre el pi i el vi ve de lluny. La mitologia clàssica presentava el déu Bacus coronat de fulles de pàmpol i de brins de pi. Els grecs posaven pinyes dintre del vi per donar-li boquet, i la resina del pi li donava categoria i bon gust, tot s'ha de dir, segons el paladar d'aquell temps. No sé si té res a veure, però en el llenguatge de les plantes, la pinya simbolitza embriaguesa.

Joan Amades conta que el pi abans era un arbre ple de branques en tota la soca, espès i abundós que tocava fins a terra i que la gent feia servir d'aixopluc. Quan la Sagrada Família fugia cap a Egipte, la Mare de Déu va correr cap a un pi per amagar-se de les tropes d'Herodes, però el pi, orgullós i dur de cor, va aixecar tot el brancatge per tal que no s'hi poguessin amagar. La Verge el va maleir i li va dir:

Pi, desventurat seràs,
que ni tu ni tota la teva descendència
mai no brotaràs.

I el pi va restar sempre més amb el brancatge a la part alta del tronc i mai més no ha brotat.

Per acabar ho farem amb els versos vigorosos de **Lo Pi de Formentor**:

Mon cor estima un arbre! Més vell que l'olivera,
més poderós que el roure, més verd que el taronger,
conserva de ses fulles l'eterna primavera,
i lluita amb les ventades que atupen la ribera,
com un gegant guerrer.

Jaume Jaume i Oliver

GRANS REVELACIONS FILOSÒFIQUES

Agència ROTER: En el congrés fet a Nova York el passat mes de novembre, s'ha exposat la relació entre el significat ajustat a la realitat del concepte IDEALISME i allò que ens han fet creure:

IDEALISME.-Inclinació a idealitzar la realitat.

L'informe emès diu: "AIXÒ NO ÉS VERITAT", i afegeix: "IDEALISME és el fet de fumar un IDEAL".

Comentari a la notícia d'agència:

Sobta aquesta revelació, ja que qüestiona seriosament totes les filosofies i postures o corrents de pensament que fins ara es consideraven IDEALISTES.

Ja hi havia sospites sobre la manca de solidesa d'aquests principis, que quedaren confirmades quan es desxifrà el significat del nom de l'emperador CALÍGULA que, com ara tothom sap, vol dir "AQUELL QUE FUMA IDEALS". Era de domini públic que en CALÍGULA (de malnom) era una persona totalment IDEALISTA, però mai es podia pensar que fos pel fet notori de fumar.

NO HI HA IDEALISTES, tan sols FUMADORS. Ara són DUCADISTES o WINSTONISTES...Tot aquest afer farà canviar la imatge dels progressistes i altres imbècils similars i abundants, la qual cosa ha produït una important ALÇA de la borsa de Toquio i de MATARÓ, ja que suposa un canvi radical d'uniforme amb el consum de nous vestits i de peces complementàries. Tot plegat, un gran bé per a la indústria, que podrà sortir-se'n definitivament de la crisi.

AJUT!

VATFUM

Salutació del president de la Comunitat Autònoma amb motiu de la commemoració del Dia de les Illes Balears

Tothom a Lluçmajor

Dotze anys d'autonomia són ja una fita important que jalona el camí de recuperació de la nostra identitat com a poble. Els pròxims dies 4 i 5 de març els ciutadans de les Illes Balears commemoram dotze anys d'Estatut d'autonomia, dotze anys d'autogovern. I ho celebrarem a la vila de Lluçmajor, justament el "lloc major", on el rei Jaume III va perdre la vida defensant el Regne de Mallorca. Aquesta és la festa de totes les Balears on tots ens retrobam amb la nostra història i reclamam l'enfortiment de la nostra vocació com a país.

Els dotze anys d'autonomia tenen, com a tota obra humana, llums i ombres, moments d'eufòria i moments de desencís. Probablement, tots pensàvem fa alguns anys que el camí seria molt més fàcil. Però és un camí pedregós, amb dificultats i, de vegades, sembrat de recels i desconfiances des dels poders centrals cap a les comunitats autònomes.

És cert que, durant els dotze anys darrers, les Balears s'han situat com a capdavanters en el món de l'economia i del progrés. Que som l'única comunitat espanyola que reuneix totes les condicions per figurar entre les comunitats europees més avançades. Però, així i tot, hem de ser inconformistes. Hem d'aspirar a molt més.

Tenim davant un gran repte: aconseguir que es faci justícia amb les nostres Illes. Des de fa alguns anys feim feina per trobar un sistema que elimini les dificultats de la insularitat, per poder competir en igualtat de condicions amb la resta de regions continentals. Es tracta de facilitar l'arribada d'empreses de tecnologia nova i neta, adequar la fiscalitat per a les empreses de les Balears, millorar la competitivitat de l'agricultura, reduir impostos sobre consums que són bàsics i garantir la qualitat de vida per a tots els ciutadans.

I no ho demanam per tenir privilegis. Ho demanam per justícia. Pel fet de ser illes no hem

d'estar en inferioritat de condicions respecte a la resta de ciutadans espanyols. Ara, el Projecte de règim econòmic i fiscal ja està en el Parlament. Però, fins que no sigui aprovat definitivament per les Corts Generals ha de passar encara moltes dificultats. Hem de vèncer molts d'entrebancs, hem de superar moltes incomprensions. Per això, fa falta més que mai la unió de tots i la conjunció d'esforços per aconseguir allò que consideram just i necessari per al futur de les Balears.

I celebrem aquests 12 anys d'autonomia amb un esperit festiu. La Primera Mostra de Cultura Popular inundarà els carrers de Lluçmajor amb un ambient de festa, on seran presents els cavalls de Menorca, el folklore més arrelat de les Pitiüses; el tir amb fona, els cossiers, els cavallets, els grups musicals, els xeremiers, els caparrots i dimonis de totes les illes. Una autèntica mostra de les tradicions que hem heretat dels nostres avantpassats i que tenim la reponsabilitat d'apreciar i de mantenir. Som hereus d'un tresor i no el podem malbaratar. L'hem de cuidar i l'hem d'estimar.

I per recordar el darrer rei de Mallorca, que regà amb la sang de l'esperança els nostres camps, Lluçmajor es vestirà de festa major per lliurar de manera solemne la Medalla d'Or de la Comunitat Autònoma als donats de sang de Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera, en reconeixement de la seva atasca generosa, altruista, solidària i humanitària. Donar sang és donar la part més personal i pròpia de cada persona. Donar sang és donar vida.

Amb aquest esperit, jo convid a tots els ciutadans de Formentera, Eivissa, Menorca i Mallorca a participar en els actes commemoratius del Dia de les Illes Balears. Perquè som un poble que sap valorar la recuperació de les senyes que marquen la seva identitat, però, per damunt de tot, sap que la solidaritat i la unió han de marcar rumb de futur.

PINA

PINA I "LLORITO", MUNICIPI INDEPENDENT?

Un bon grapat de veïns de Pina i "Llorito" l'any 1915 començaren a donar passes per tal d'aconseguir la segregació dels Ajuntaments d'Algaida i Sineu respectivament i formar units un sol municipi.

El dia 19 de maig de 1915 el president de la Diputació Provincial, mitjançant un ofici, donà compte al Governador Civil de la Província de la petició dels piners i lloritans; en l'esmentat ofici es diu que un nombrós grup de veïns de Sineu i Algaida residents a "Llorito" i Pina sol·liciten que:

"dichos sufragáneos con sus territorios se segreguen respectivamente de los municipios a que pertenecen para formar unidos un término municipal independiente..."

Tant la Diputació com el Govern Civil, d'acord amb la legislació vigent, notifiquen que s'ha de demanar el parer de tots els veïns implicats, o sigui tots els de Sineu i els d'Algaida, com també dels pobles llindants i especifica: Sencelles, Maria, Petra, Sant Joan, Montuïri, Lluçmajor, Palma, Santa Eugènia i Costitx. El dia 28 de gener de 1916 el batle de Sineu féu publicar un edicte en el qual deia:

"se anuncia por el presente edicto a todos los vecinos de esta localidad que deseen oponerse a la pretensión de los firmantes de la instancia o emitir su parecer en el asunto, que durante los ocho días siguientes al de la inserción del mismo en el BOLETÍN OFICIAL de la provincia pueden manifestar por escrito en la Secretaría del Ayuntamiento cuanto se les ofrezca y parezca relativo a la repetida segregación, o bien exponer verbalmente su opinión ante el Ayuntamiento que al efecto se reunirá en las Casas Consistoriales el día 13 de febrero próximo a las diez y media de la mañana, en la inteligencia de que en el caso de que no se hubiera formulado reclamación alguna, por escrito ni verbalmente, durante el plazo señalado, el Ayuntamiento comunicará a la Diputación Provincial que este vecindario está conforme con la segregación..."

Sembla que ni els Ajuntaments de Sineu ni d'Algaida eren massa favorables a aquesta segregació i així ho manifesta el batle d'Algaida en una carta que dia 6 de febrer de 1916 dirigí al batle de Sineu on li diu que pensa informar desfavorablement; a més li assenjala que ho farà perquè ha rebut visites de

"muchos vecinos de Pina en que me oponga a que se lleve a efecto dicha segregación".

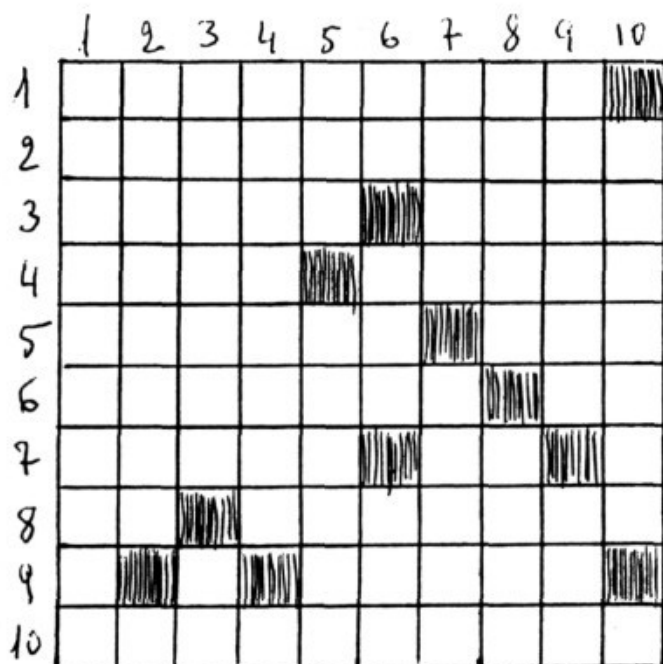
A l'Ajuntament de Sineu dia 12 de febrer de 1916 entrà un escrit signat per Martí Riubau Lazcano oposant-se a la dita segregació; aporta, a més d'algunes raons, dos certificats del padró d'habitants. El de Sineu diu que dia 31 de desembre de 1910 Llorito tenia 1236 habitants: 775 en el nucli urbà i 461 disseminats. I que a 31 de desembre de 1915 el nombre d'habitants era de 1089. El d'Algaida diu que Pina a 31 de desembre de 1910 tenia 684 habitants, 563 en el nucli de la població i 121 disseminats.

Juntament amb en Riubau signen l'escrit un grupet de persones, concretament quatre de Sineu i deu de "Llorito", el nom dels quals crec que val més deixar-lo a l'oblit ja que o bé ho feren per ignorància -set dels deu no sabien signar- o per les pressions caciquils del dit Martí Riubau que presentà uns arguments més fonamentats sobre la suposició que sobre la realitat. La veritat és que un desig legítim d'autogovern de dos nuclis de població quedà en no-res gràcies a la poca disponibilitat de la gent que tenia a les seves mans poder concedir aquesta segregació.

SANTIAGO CORTES

(És un capítol del llibre "70 anys d'història de Lloret")

PASSATEMPS

ETCAXESIN
 LOTE CNRES
 BDINIEOTD
 ARSMFMICI
 RDEIIXRED
 EAHLNTERN
 POBCGSPRE
 UUORAUUOL
 SRERMJSCP
 NROI REPUS
 IMPECABLE

Sopa de lletres

Mirau de localitzar deu sinònims de "perfecte". Les lletres que vos sobrin formaran un pensament de Joan Fuster.

Horitzontals: 1. Topònim d'Algaida. 2. Calmarà, saciarà. 2. Cuca, eruga. Repeticions, ressons. 4. Indoeuropea. Escorça de les cincones emprada en medicina per les seves propietats febrífugues. 5. Úter, claustre matern. Bossa de malla pels cabells (al revés). 6. Dibuixi, fotografii (al revés). Titani. 7. Lloc comú. clixé. Campió. Punt cardinal. 8. Moneda romana. Nom genèric dels tumors malignes. 9. Doble escaire. Iode. Discorr, reflexiona. 10. Relativa a l'interval més petit del sistema temprat.

Verticals: 1. Adversitats, desastres. 2. Ostentós, sumptuos. Punt cardinal. 3. Sofriran, penaran (al revés). Gairebé mil. 4. Rebomboris, cridòries. Un. 5. Impost del valor afegit. Pacti, arrangi (al revés). 6. Article personal. Pronom relatiu. Intel·ligència, judici. 7. Relativa a la mar Egea. Sotmetre els draps a l'acció del noc (al revés). 8. Callat, sobreentès. Ressonni, retrunyi. 9. Instrument de vent (al revés). Roc, còdol. 10. Planta herbàcia perenne. La primera.

Solució a la passada sopa de lletres

Recordareu que havíeu de localitzar deu sinònims de "indiscutible". amb les lletres sobrants es llegeix: "Cal molta força de voluntat per a no esdevenir assassí". (Joan Fuster).

Les solucions als mots encreuats les trobareu a la pàgina 22.

ESPORTS

FUTBOL

Regional.

Els pronòstics de millora a la taula classificatòria del primer equip de moment es van acomplint, ja que durant aquest passat mes de febrer s'ha aconseguit remuntar fins a cinc llocs a la classificació; a hores d'ara ocupa una posició mitjana amb tan sols un punt negatiu.

Per tant, creim que l'equip d'en Joan Reynés té possibilitats d'acabar la lliga a un lloc decorós, sobretot si pensam que enguany s'havia començat molt malament.

Darrers resultats:

Algaida-P. Calvià 2-2
Porreres-Algaida 1-2
Algaida-Sta.Eugènia 3-2
Algaida-Escolar 1-0

Juvenils:

Pel que fa a l'equip dels juvenils hem de dir que N'Andreu Roig l'ha deixat i de moment el qui fa una molt bona labor és el jove Tomeu Ferragut "Colau".

P. Calvià-Algaida 2-2
Búger-Algaida 3-2

Cadets:

L'equip d'en Toni Vidal sofreig cada dissabte per fer els onze jugadors necessaris per disputar els partits; esperam que es vagin arreglant els entrebancs i tot-hom es torni animar.

Algaida-Porreres 0-7
Olímpic-Algaida 6-2

Infantils:

L'equip que entrenen en Guillem Fiol i en Pep Castellitxo continua essent el capdavanter en quant a bons resultats dins el

panorama futbolero algaidí; ocupa la quarta posició i fa bon joc.

S'Horta-Algaida 2-0
Espanya-Algaida 2-2
Algaida-Salle Manacor 8-0

Benjamins:

L'equip benjamí del torneig del CIM ha tengut una petita alegria guanyant dos partits, si bé tenint en compte els rivals hauria pogut treure millors resultats; a partir d'ara els contraris són dels més bons.

Algaida-Llubí 8-0
Sineu-Algaida 2-1
Algaida-Constància 5-2
Sta Margalida-Algaida 2-1

Futbol 7:

Els més petits continuen de mala rota; l'equip juga, però els contraris també i per això es perden partits; es tracta d'aixecar els

ànims i recordar que l'important de tots els equips base és participar i l'aprenentatge de tenir equips organitzats.

At. Murenc-Algaida 4-1
Algaida-Binissalem 0-9
Vilafranca-Algaida 11-0
Algaida-Sta.Maria 6-0

CICLISME

Lo darrer que pretén el que subscriu és fer judicis de valor a persones o entitats esportives. Encara que tothom tengui el seu criteri.

Dit això, ens plantejam una sèrie d'interrogants. Al nostre poble tenim un club ciclista anomenat "A poc a poc"; aquest grup d'aficionats durant els darrers anys han organitzat curses, han tengut un bon grapat

Grup de nins que l'any 72 jugaren partits amb el nom de "Santiago". Hi podeu veure: Sánchez, Reus, Mut, Llaneras, Gregorio, Fullana, Tano, Salas, Puigserver, Puigserver, Castellitxo, R. Mulet i J. Miralles.

de corredors i moltes iniciatives que feien preveure un bon futur pel món de ses bicicletes i, més important, pels joves corredors que proven de practicar aquest esport tan dur com és el de la carretera.

Per què més d'una dotzena de corredors locals corren als pobles veïnats?

No és evident la desunió dels aficionats i directius?

És que hi ha manca d'organització?

Manca també consciència general envers el món del ciclisme?

Hi ha un diàleg de sords que no du enlloc?

Tants d'interrogants que voldríem veure resolts ens fan demanar unió, diàleg, organització i un poc de feina per part dels bons aficionats del nostre poble. Tot perquè els esforços dels corredors (això sí) siguin reconeguts i disfrutats pels algaidins.

Des del punt de vista estrictament esportiu hem de dir que en Jordi Salas continua participant a les carreres amateurs i esperam que enguany seguesqui la seva progressió.

També en Guillem Ramis i en Tomau Ballester corren dins la categoria de federats.

La resta de corredors cicloturistes han fitxat pel Restaurant El Cruce de Vilafranca.

Recordareu que en Toni Cerdà és l'actual seleccionador nacional de pista i està preparant el campionat d'Espanya que s'ha de córrer a València, una prova que també servirà per preparar l'Olimpíada Atlanta 95.

ESCACS

Dins la competició de la lliga l'equip d'Algaida ha participat durant el mes passat en una sola jornada que va perdre per 4-0.

*Equip infantil femení campió de Balears
Temporada 93-94*

No massa bon començament, però la lliga és llarga i s'espera recuperar posicions a mesura que passin les jornades dins la tercera categoria d'escacs.

Pel que fa als jocs escolars, la primera fase està a punt de concloure; hi participen vuit nins i nines i, malgrat que els capdavanters enguany no hi prenen part, els que juguen fan un bon paper i algun d'ells passaran a la següent ronda.

A Algaida es jugarà dia 1 d'abril una jornada de les finals d'aquests jocs escolars en reconeixement al bon paper que fan els nostres petits escaquistes.

COLUMBOFÍLIA

El passat dia 4 de febrer començà la temporada columbòfila del 95 amb els concursos socials i classificacions que seguidament detallam:

4 de febrer: amollada des d'Eivissa (145 km)

Classificació general

1. Servando Pérez Luque
2. Joaquim Iglesias Enguis

3. Joan Miralles Perelló
Colom designat:

1. Servando Pérez Luque
2. Joaquim Iglesias Enguis
3. Francisco Llamas Ginard

12 de febrer: amollada des d'Eivissa (145 km)

1. Francisca Capellà Miralles
2. Joan Miralles Perelló
3. Joaquín Iglesias Enguis

Colom designat:

1. Francisca Capellà Miralles
2. Joaquín Iglesias Enguis
3. Joan Miralles Perelló

18 de febrer: amollada des d'Eivissa (145 km)

1. Joaquín Iglesias Enguis
2. Tàndem Amengual-Hurtado
3. Servando Pérez Luque

La classificació de colom designat coincideix.

23 de febrer: amollada des d'Eivissa (145 km)

1. Francisco Llamas Ginard
2. Francisca Capellà Miralles
3. Joan Miralles Perelló

Colom designat:

1. Joan Miralles Perelló
2. Joaquín Iglesias Enguis
3. Francisco Llamas Ginard

VOLEIBOL

Voleibol unificat:

Ha començat la fase decisiva pel que fa a l'equip cadet femení on s'ha de lluitar per aconseguir una de les dues places que donen opció al campionat de Balears

De moment s'ha començat amb el primer partit perdut i dos guanyats i ocupen ara la segona plaça, si bé els falten els equips més forts. Farà falta molta de sort per quedar classificades, però esforç i ganes no en falten.

Resultats:

Sant Gaietà-Algaida 3-2

Algaida-Bunyola 3-0

Algaida-Son Servera 3-0

Les jugadores infantils segueixen líders sense haver perdut cap partit. El transcendent i més difícil era dins el camp del segon classificat (Consolació d'Alaró) i el resultat fou 2-3 a favor de l'Algaida.

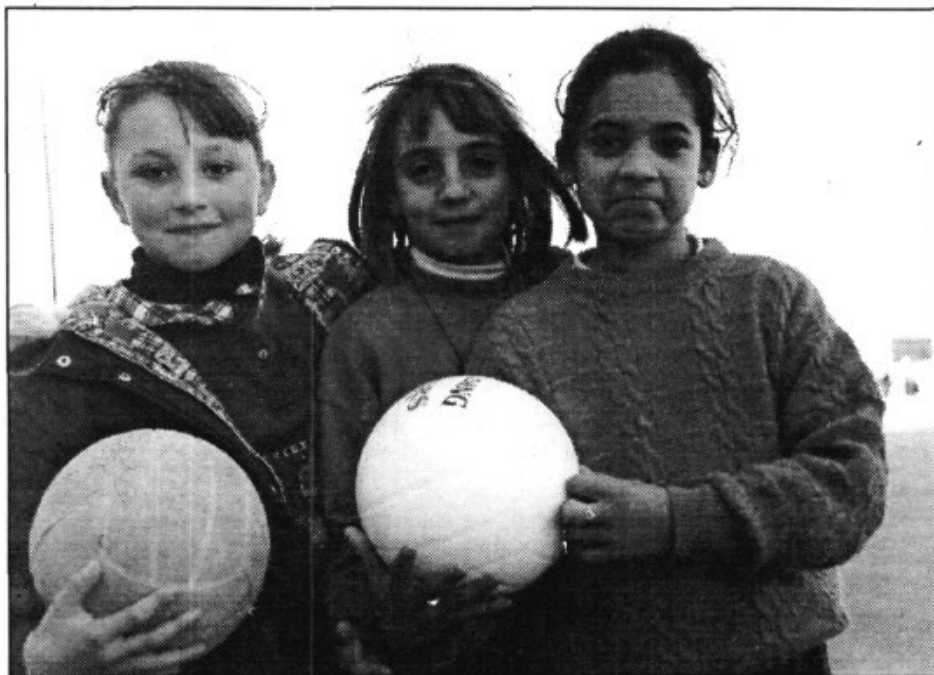
P. Pou-Corpus Christi 3-0

Sa Pobla-P. Pou 0-3

P. Pou-La Salle P.d'I. 3-0

La Consolació-P. Pou 2-3

De moment estan en immillorables condicions per aconseguir el campionat de Mallorca.

Unes jugadores components de l'equip benjamí del Club Voleibol Algaida.

Voleibol de promoció:

Totes les categories han començat molt bé.

Benjamí mixt:

Algaida A-Petra A 2-1

Algaida B-Petra B 2-0

Aleví femení:

Algaida-V.deMontission 2-0

Vilafranca-Algaida 0-2

Algaida-Petra A 2-0

V.Montission-Algaida 1-2

Infantil femení:

Algaida-V.Montission 3-0

En les categories de promoció s'han guanyat tots els partits i són líders en totes les categories.

El proper mes de març acaben les competicions i començaran les finals de Mallorca. Esperam participar-hi.

JOAN TROBAT

MOVIMENT DEMOGRÀFIC

NAIXEMENTS

Joan Feliu Sánchez Ballester, fill de Joan Antoni i Margalida. Va néixer dia 26 de gener.

Eva Maria Rodríguez Juan, filla de Francesc i Eva Maria. Va néixer dia 29 de gener.

Ja vos hem advertit altres vegades que la nostra font d'informació pel que fa a aquesta secció són els llibres de naixements i defuncions de l'Ajuntament. Per tant, els que no hi estiguin inscrits, se'ns escapen si no ens els feis arribar; també si voleu que surti la fotografia ens l'heu de proporcionar. Vos recordam que és un servei totalment gratuït.

Petra Ballester Gelabert. Va morir a Pina dia 5 de gener a l'edat de 54 anys.

PROGRAMA

DIA 4 DE MARÇ

LLUCMAJOR:

- 11.00h Inaguració de la Primera Mostra de Cultura Popular de les Illes Balears al passeig Jaume III.
- 13.00h Exhibició de balls folklòrics de Mallorca, Menorca i Eivissa i Formentera, a l'escenari situat al final del passeig de Jaume III.
- 17.00h Carrusel de la Policia Muntada de Palma al terreny de la finca confrontant amb el col·legi públic Jaume III.
- 18.30h Trobada de glosadors de Mallorca i Menorca a l'escenari situat al final del passeig de Jaume III.
- 20.00h Cançons i tonades d'antany a l'escenari situat al final del passeig de Jaume III.
- 21.00h Ballada popular amenitzada per els grups Música Nostra, Rondalla Bellver i Es Rebot de Menorca al passeig de Jaume III.

PALMA:

- 21.30h Concert de l'Orquestra Simfònica de Balears "Ciutat de Palma" amb la col·laboració de la cantant Genia Tobin al Teatre Principal de Palma.

DIA

de les Illes Balears

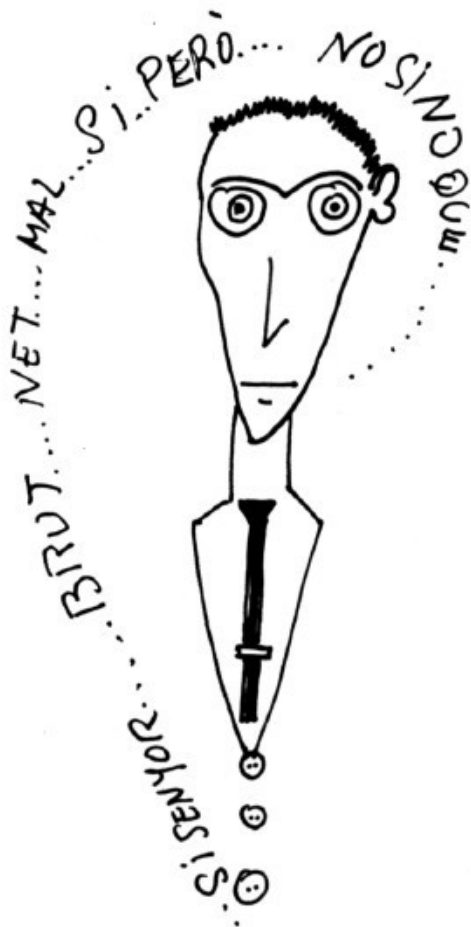
DIA 5 DE MARÇ

LLUCMAJOR:

- 9.00h Cercavial amb els personatges de les *Rondaies mallorquines*, xeremiers, caparrots i dimonis de les illes.
- 11.00h Missa solemne presidida per l'Excm. i Rvdm. Sr. Bisbe de Mallorca, acte institucional i lliurament de les Medalles d'Or de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears 1995 als Donats de Sang de Mallorca, Menorca i Eivissa i Formentera, a l'església parroquial de Sant Miquel.
- 12.00h Tir de fona al terreny de la finca confrontant amb el col·legi públic Jaume III.
- 12.30h Cançons, dansa i cavalls de Menorca a la Plaça de l'Abeurador Rodona.
- 13.30h Danses de Cossiers i Cavallets a l'escenari situat al final del passeig de Jaume III.
- 17.00h Lliurament d'estendards a les cases de Balears a l'exterior a l'escenari situat al final del passeig de Jaume III.
- 17.30h Actuació dels grups de ball de les cases regionals d'altres comunitats autònomes a Balears, a l'escenari situat al final del passeig de Jaume III.
- 20.00h Fi de festa amb balls de gegants i caparrots, amenitzada per la Banda de Música de Lluçmajor.
Focs artificials

GALERIA DE PERSONATGES IL·LUSTRES

el forracollons

Com definiríeu la música que interpretau?

Es podria definir com a Jazz mort. Creim que el nostre objectiu sempre ha estat molt clar: fer jazz primitiu. Fer la música que es feia a la ciutat de Nova Orleans durant les dècades dels anys 20,30 i 40. Era un jazz que es feia amb els mateixos instruments que noltos utilitzam (aquest és un aspecte que intentam cuidar al màxim): instruments acústics, sense cap tipus de sofisticació, ni pedals, ni efectes, ni comèdies d'aquestes. Intentam sonar com la música d'aquell temps. Noltros hi afegim els micros, però per qüestions de comoditat.

Preparau molt la part escenogràfica?

La millor manera d'arribar al públic és anar com ell. El més important és l'espontانيتat, per aquesta raó noltros no duim res preparat. De totes maneres, quan estàs damunt l'escenari, en certa manera sempre actues, hi ha una mínima escenografia.

Entre el vostre públic hi ha de tot: autoritats, militars, ecologistes, espanyolistes, independentistes, ... Què tenen les lletres de les vostres cançons que agraden a tothom?

Sobretot les que són en estranger agradena tothom, perquè ni noltros ni el públic sabem què diuen. La majoria no tenen lletra. N'hi ha qualcuna que la té inventada. Si agraden és perquè són simpàtiques, casolanes i senzilles. No tenen cap tipus de complicació i, per tant, la gent, pel simple fet d'escoltar la canço, l'entén.

Es pot improvisar fent música o tot és una farsa, i tota improvisació està ben calculada?

Com més progressa S'Arrual, més improvisa. És lògic, com més segur estàs del que fas i més conforme estàs amb els altres membres de la banda, més improvises. De totes maneres, fer-ho requereix una estructura. No és pot improvisar tot. Per aconseguir-

ho has de tocar molt, i has de fer molta feina. A la nostra banda és en Biel Torrer "es mestre" el que fa la preparació dels instruments, i ajusta l'estructura del grup. A vegades sortim d'aquesta estructura, sobretot en Toni que en sap molt i fa una cosa totalment inesperada. I la veritat és que queden bé. Aquestes improvisacions tenen el seu encant.

Per acabar, necessit una exclusiva.

Idò que per ara no enregistrem res. Si qualche vegada ho feim, serà aquí a Son Arbós. d'una manera molt casolana i per a noltros, no per vendre.

Durant tot el temps de l'entrevista va sonar la música d'Sting. Quan acabarem de xerrar, els components de S'Arrual es disposaven a començar l'assaig.

Si qualcú encara no els ha sentit actuar en directe, aquest mes de març teniu l'oportunitat de descobrit-los. El cap de setmana de Sant Josep tocaran en "Es Catalic" de Manacor.

BIEL SASTRE

UNA XERRADETA AMB ...

S'ARRUAL JAZZ MORT

No anirien al Festival d'Eurovisió, pensen que és un fet impossible. Han actuat damunt un remolc, dins una furgoneta i a altres escenaris de la geografia illenca. Han convertit Son Arbós en un trosset de Nova Orleans. Els vespres que assatjen en Ducky Ellington visita Algaida d'amagat.

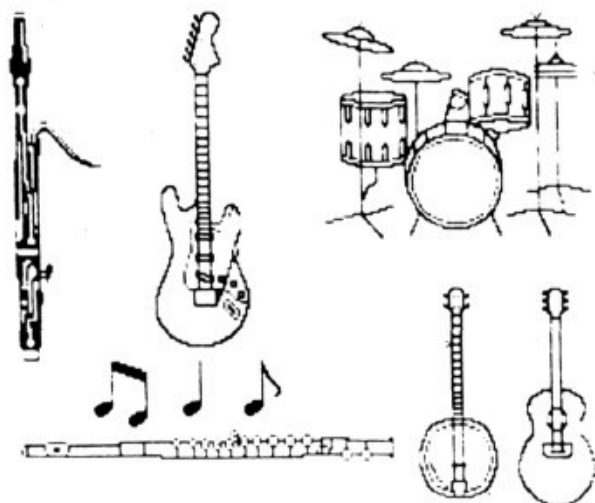
Per què el nom de S'Arrual?

Hem tengut un parell de noms. Primer vàrem esser "Qüern de putes sagradetes", després "Els tuberos". Aquest darrer nom ve d'un instrument: la tuba, que sempre ha estat el símbol del grup. Va esser el meu cosí Jordi (diu en **Toni**) que un dia em va contar que aquí a Algaida, ja fa temps, als policies municipals (en aquelles hores: policies rurals) la gent els deia "Arruals". La gent major havia transformat el nom de "es rural" en "S'Arrual". A jo aquest nom em va encantar, era com un nom abstracte, per dir-ho de qualque manera.

(Ara qui parla és en **Delfi**): Després passàrem a ser "S'Arrual Jazz Band". Però un dia, contant a un amic que jo tocava en un grup, ell va entendre el nom malament, en lloc de "S'Arrual Jazz Band", va entendre "S'Arrual Jazz Mort". La cosa ens va fer gràcia, i des de fa uns dos mesos actuam amb aquest darrer nom.

Qui formau la banda?

Toni: En un principi érem en Biel i Joan Torres, en Delfi i jo, que tocava una espècie de caixeta que volia ser la bateria, però la veritat és que no en sabia. Deu fer cosa d'un any decidirem incorporar un bateria: en Vicenç. I paral·lelament, quan el cercàvem, trobàrem un contrabaix: n'Andreu de Lluçmajor, un amic d'en Biel. Actualment som aquests sis i creim que la formació ja és ben completa.

No és una contradicció fer música per al públic i al mateix temps actuar d'incògnita?

Delfi: Sí, noltros deim música per al públic, però essencialment per a noltros. No és que no volguem que la gent ens vengui a veure, el que passa és que actuam quan en tenim ganes, i clar, ho sabem a darrera hora. No podem anunciar si d'aquí a tres setmanes ens farà ganes anar a tocar.